

Π Ε Ν Υ Π Α Π Α Δ Α Κ Η

αντίπαλοι
στην αγάπη

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ



ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Αντίπαλοι στην αγάπη**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Πένυ Παπαδάκη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Γιαννούσης
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Νέλλυ Βασιλείου, Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνια Λαδοπούλου

© Πένυ Παπαδάκη, 2017
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Duncan McDougall/Arcangel,
Paul Bucknall/Arcangel

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2017

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2017, 4.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-1947-3
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-1948-0

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfoffi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

Π Ε Ν Υ Π Α Π Α Δ Α Κ Η

αντίπαλοι στην αγάπη



ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

Παιχνίδια ζωής, 2010

Οι κόρες της αυγής, 2011

Το ζεϊμπέκικο της Κατίνας, 2012

Χωρίς δίχτυ ασφαλείας, 2014

Αντίο, φιλενάδα, 2014

Φως στις σκιές, 2015

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σε μια παρουσίαση βιβλίου μου ήταν που με πλησίασε ο Άγγελος.

Γιος μιας καλής μου φίλης και υπέροχο παλικάρι.

Θυμάμαι ακόμη τα λόγια που μου είπε τότε.

«Σ' ευχαριστώ, Πένυ! Είσαι η αιτία που άρχισα να διαβάζω ξανά έπειτα από καιρό τους Έλληνες συγγραφείς. Μα... έχω μια ερώτηση. Γιατί στα περισσότερα βιβλία το θύμα είναι πάντα η γυναίκα; Πιστεύεις ότι πάντα ο άντρας είναι ο θύτης, ενώ η γυναίκα είναι το μόνιμο θύμα;»

Αυτό ήταν. Όργωσε το χωράφι του μυαλού μου με την ερώτησή του κι έβαλε μέσα τον σπόρο του.

Ο καρπός αυτής της προσπάθειας είναι το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας. Κι επειδή ο γεωργός που φύτεψε την ιδέα είναι ο... ηθικός αυτουργός του βιβλίου, σε έναν από τους ήρωές μου, που θα παίξει καθοριστικό ρόλο στην ιστορία, έδωσα το όνομά του.

Άργησε να καρπίσει· στο μεσοδιάστημα εκδόθηκαν

άλλα βιβλία που είχαν προτεραιότητα. Όμως η σκέψη δεν έφυγε ποτέ από το μυαλό μου.

Κάθε ιδέα θέλει τον χρόνο της κι ένιωσα πριν από λίγους μήνες πως είχε έρθει αυτός ο χρόνος για να καταπιαστώ με το θέμα του βιβλίου που ομολογουμένως ενέχει κάποιο ρίσκο. Τολμώ όμως να πάρω αυτό το ρίσκο. Τα συμπεράσματα, δικά σας.

Είναι ένα βιβλίο που το αγάπησα πολύ και με βοήθησε πολύ. Είδα σε κάθε γυναικείο ρόλο ένα μέρος του εαυτού μου.

Είδα σε κάθε ανδρικό ρόλο κάθε άντρα που υπήρξε και υπάρχει στη ζωή μου. Και ήταν πολλοί, μα... μην πάει ο νους σας στο πονηρό.

Γεννήθηκα οκτώ χρόνια μετά το τελευταίο παιδί της οικογένειάς μου κι έπεσα πάνω σε έξι άντρες.

Ένας πατέρας, τέσσερα αδέρφια κι ένας ανιψιός για αρχή ήταν πολλοί για ένα κορίτσι, δε νομίζετε;

Άθελά τους υπήρξαν τα πρώτα δείγματα της μελέτης μου.

Μου έμαθαν πολλά και τους έμαθα καλά. Δεν είμαι και πολύ σίγουρη αν με έμαθαν εκείνοι, διότι, ως γνωστόν, κανένας άντρας δεν κατάλαβε ποτέ πώς λειτουργεί το γυναικείο μυαλό. Και δεν είναι λόγια δικά μου, είναι δικά τους.

Μου έμαθαν να αγαπάω τη μουσική, το διάβασμα, τη δημοκρατία και... το ποδόσφαιρο.

Και όσο μεγάλωνα τόσο και πλήθαιναν οι άντρες που έμπαιναν στη ζωή μου.

Τους συνάντησα στον ρόλο του πατέρα, του αδελφού, του συμμαθητή, του δασκάλου, του φίλου, του συζύγου, του γιου, του γαμπρού, του προϊσταμένου, του υφισταμένου και σε τόσους άλλους ακόμα.

Έπειτα από τόσα χρόνια σπουδής κατέληξα στο εξής συμπέρασμα: Ένας άντρας μπορεί να είναι και θύμα – όχι μόνο θύτης. Αλλά και μια γυναίκα μπορεί να καταπιέσει, να επηρεάσει, να κακοποιήσει έναν άντρα – και όχι μόνο με έναν τρόπο.

Η καταπίεση-κακοποίηση μπορεί να είναι λεκτική, συναισθηματική, εγκεφαλική, σεξουαλική, οικονομική, ακόμα και ξεκάθαρα σωματική, όσο κι αν ακούγεται περίεργο.

Η πρόθεσή μου δεν είναι να παίξω τον δικηγόρο ή τον ψυχαναλυτή· ούτε τις γνώσεις έχω ούτε την επιστημονική κατάρτιση. Όμως μέσα από τις ιστορίες μου είναι σίγουρο πως θα δούμε τον εαυτό μας, τον γείτονα, τον άνθρωπο της διπλανής πόρτας. Οι ήρωες των βιβλίων είναι ο καθρέφτης μας.

Αγαπώ τους άντρες και το δείχνω μέσα από αυτό το βιβλίο.

Αγαπώ, ως γυναίκα, και το φύλο μου και επίσης το δείχνω.

Στο αρχέγονο παιχνίδι μεταξύ αντρών και γυναικών θα ήθελα το αποτέλεσμα να είναι ισόπαλο και αυτός είναι ο λόγος που τους έβαλα ξανά στο παιχνίδι.

Ωστόσο, το τελικό αποτέλεσμα εξαρτάται από εσάς. Τους αναγνώστες.

Πρόσφατα μπήκε στη ζωή μου κι άλλος ένας άντρας:
ο εγγονός μου.

Σε αυτόν αφιερώνω αυτό το βιβλίο, με την ευχή, μεγαλώνοντας, να γίνει ένας καλός και δίκαιος άνθρωπος.

Εκ γυναικός τα χείρω...

Ο Μιχάλης

Το αμάξι του Μιχάλη, ένα παλιό Ford Escort, απομεινάρι των παλιών καλών εποχών, ζοριζόταν επικίνδυνα. Κάθε φορά που το έβαζε μπροστά, του φώναζε πως ήθελε από καιρό το σέρβις του, όπως και πολλά άλλα, εντός κι εκτός σπιτιού, εντός κι εκτός δουλειάς, όμως, μη μπορώντας να το αντιμετωπίσει, ο Μιχάλης σφύριζε αδιάφορα και πήγαινε παρακάτω. Τέτοιοι καιροί, τέτοια λόγια...

Η κρίση δεν τον άφησε αλώβητο, όπως και πολλούς ανθρώπους γύρω του, κι έτσι κάθε είδους επισκευή, κινητού και ακινήτου, έπαιρνε διαρκώς αναβολή. Ωστόσο, ούτε ο φόβος για τις συνέπειες που θα είχε οδηγώντας ένα ανασφάλιστο, πλέον, όχημα ούτε η σκέψη ότι μπορεί να τον άφηνε στη μέση του δρόμου με τόσες βλάβες που έβγαζε στάθηκαν ικανά να τον εμποδίσουν από το θλιβερό καθήκον του.

Χαμένος στις σκέψεις του, ο Μιχάλης άκουγε ένα επαναλαμβανόμενο και άκρως ενοχλητικό βουητό κάπου μέ-

σα στον περιορισμένο χώρο του αυτοκινήτου. Αν ήταν έξω, στο ύπαιθρο, θα νόμιζε πως κάποιος σμήνος από θυμωμένες μέλισσες τον είχε πάρει στο κατόπι. Τώρα όμως είχε την αίσθηση πως είχε το κινητό τηλέφωνό του κρεμασμένο στ' αυτί του και σε μερικά σημεία της διαδρομής έχανε εντελώς το σήμα. Του πήρε χρόνο να συνειδητοποιήσει ότι το βουητό προερχόταν από τη γυναίκα του που μουρμούραγε αδιάκοπα από τη θέση του συνοδηγού. Μόνο όταν εκείνη αποφάσισε να ανεβάσει τα ντεσιμπέλ της κατάφερε εκείνος να βγει από το τούνελ του μυαλού του· ένα τούνελ που, όσο πήγαινε, μεγάλωνε.

«Μπα! Καλώς τον! Ξύπνησες; Επιτέλους, βρε άνθρωπε, γιατί δεν ακούς, όταν σου μιλάω; Τα νεύρα μου σπας. Σε ρωτάω εδώ και τόση ώρα. Αργούμε;»

Γύρισε, την κοίταξε και ένιωσε μια έντονη αναγούλα να ξεκινά από το στομάχι και να αγωνίζεται να βρει έξοδο. Να ήταν από το φαΐ; Μήπως από τη ζέστη; Ή μήπως από τη θέα της γυναίκας του; Ίσως ένα από αυτά, ίσως και όλα μαζί να έφταιγαν για την τάση να βγάλει τα πάντα από μέσα του. Το παχύ στρώμα του υγρού μείκ απ και της πούδρας από πάνω, με τα οποία είχε την ψευδαίσθηση ότι κάλυπτε τις ρυτίδες και τις πανάδες της, σχημάτιζε με τον ιδρώτα ένα μπεζ ρυάκι, που πήγαζε από τους κροτάφους, διέσχιζε τις παρειές και κατέληγε να χάνεται στο βάθος του λαιμού της, σε εκείνο το λακκάκι που είχε δεχτεί παλιά τόσα χάρδια και τόσα όμορφα λόγια από αυτόν. Κάποτε, στη θέα του ιδρώτα της, που σπάνια κυλούσε από το μέτωπό της, άναβε και

κόρωνε. Παθιασμένες στιγμές έρωτα προβάλλονταν στο μυαλό του σαν καρέ κινηματογραφικής ταινίας, με πρωταγωνιστές τους δυο τους. Όλα αυτά τότε, που ήταν μια ζουμερή κι ερωτική γυναίκα, που η φρεσκάδα της νιότης τής πρόσθετε χάρη, νάζι και τόσα άλλα που τον ξετρέλαιναν. Από τότε τα μόνα που προστέθηκαν ήταν τα πολλά κιλά και τα χρόνια, που αφαίρεσαν τη δροσιά της και έκλεψαν για πάντα τα κινηματογραφικά καρέ απ' το μυαλό του.

Όχι ότι και ο ίδιος είχε μείνει αναλλοίωτος στον χρόνο· κανείς δεν ξεφεύγει από τις ριπές του, που πέφτουν πάνω σου σαν χαλάζι κι εσύ δεν έχεις από πού να προφυλαχτείς. Η κοιλιά του σχεδόν ακουμπούσε στο τιμόνι, δυσκολεύοντάς τον στην οδήγηση, τα μαλλιά του είχαν αραιώσει επικίνδυνα και όσα είχαν μείνει ήταν γκρίζα κι αδύναμα. Η ανάσα του, λόγω του τσιγάρου, παρυσίαζε αστάθειες, η καρδιά του, που δούλευε βαρέα κι ανθυγιεινά, είχε ήδη αρχίσει στάσεις εργασίας – μικρές, αλλά επικίνδυνες. Το πρόσωπό του είχε χάσει τις αλλοτινές γωνίες του, είχε ελαφρώς κρεμάσει, ενώ γύρω από τα μάτια οι σακούλες και οι ρυτίδες έκαναν συλλαλητήριο, καλώντας όλο και πιο φρέσκες στον αγώνα τους κατά της νεότητας που έφευγε ανεπιστρεπτί...

Διένυε αισίως την πέμπτη δεκαετία της ζωής του και οι αλλαγές μέσα και έξω του ήταν πολλές, αλλά είναι γνωστό πού κοιτάει η καμήλα – και η συγκεκριμένη καμήλα κοιτούσε τη διπλανή καμπούρα.

Η κόρνα που ακούστηκε από το αυτοκίνητο που ακο-

λουθούσε τον έβγαλε βίαια από τις σκέψεις του –προσωρινά– και τον οδήγησε σε άλλες. Έριξε μια ματιά στον καθρέφτη που ήταν κολλημένος στο παρμπρίζ και, αφού βεβαιώθηκε ότι όλα ήταν εντάξει, το βλέμμα του στάθηκε στον γιο του που καθόταν ήσυχα στο πίσω κάθισμα. Ήταν στον κόσμο του πάλι, όπως συνήθιζε να λέει η γυναίκα του, τόσο για τον γιο της όσο και για τον πατέρα του γιου της, και άκουγε ποιος ξέρει τι με τα ακουστικά καρφωμένα στα αυτιά του.

Ήταν ένας δεκατριάχρονος έφηβος, που θα γινόταν ένα όμορφο παλικάρι, αν σταματούσε να τρώει ακατάπαυστα. Όμως τι έφταιγε το καημένο το παιδί... Τόσο ο Μιχάλης όσο και η γυναίκα του μόνο μία απόλαυση είχαν πια: τα φαγητά και τα γλυκά. Όλος ο μικρόκοσμός τους, ένα μεγάλο πιάτο, γεμισμένο του σκασμού με κάθε λογής γευστικά προκαλύμματα, που έκρυβαν τις καλά καταχωνιασμένες ανάγκες τους. Τι παράδειγμα, λοιπόν, έπαιρνε το παιδί τους;

Του έκανε νόημα από τον καθρέφτη να βγάλει τα ακουστικά του και το παιδί τα τράβηξε εκνευρισμένο από τα αυτιά του.

«Όχουουου... Τι θέλεις;»

«Ή βγάλε τ' ακουστικά από τ' αυτιά σου ή χαμήλωσε την ένταση. Θα πάθεις τίποτα, παιδί μου, και...»

«Αμάν, ρε μπαμπά, πια! Παράτα με! Μην ασχολείσαι διαρκώς μαζί μου!»

Ο Μιχάλης κούνησε νευριασμένος το κεφάλι του. Η έκφρασή του δεν έκρυβε την απογοήτευσή του.

Παράτα με! Νευρίασε πολύ, όχι με τον γιο του, αλλά με τον εαυτό του! Του ήρθαν στον νου όλα τα «παράτα με» που είχε ξεστομίσει κι αυτός κάποτε. Τότε που και ο ίδιος βρισκόταν στην ηλικία του γιου του και έφτυνε σαν καραμέλα την ίδια φράση στον δικό του πατέρα, κρατώντας ψηλά το λάβαρο της αντίδρασης που απαιτούσε μέσα του η εφηβική επανάσταση. Τότε που νόμιζε πως ήταν μεγάλος άντρας και αντιμετώπιζε τον πατέρα του σαν ίσος.

Τώρα η ζωή τού επέστρεφε τα χρωστούμενα. Το συνηθίζει η άτιμη.

«Εκεί που είσαι ήμουν κι εδώ που είμαι θα 'ρθεις» του έλεγε τότε ο γέρος του – και να που ήρθε και ούτε που το κατάλαβε πόσο γρήγορα. Κι όμως, κι ο ίδιος τότε γνώριζε πως ήταν από αγάπη οι συμβουλές, από πατρικό ενδιαφέρον οι νουθεσίες. Όμως μέσα στο «παράτα με» θρεφόταν και θέριευε η σταδιακή ενηλικίωσή του, ένα στάδιο που όφειλε να περάσει ολομόναχος. Ήξερε καλά τι του συνέβαινε, αλλά πώς να έλεγε τότε του γερο-Λάμπρου αυτά που σκεφτόταν; «Ξέρω ότι είναι λάθος», ήθελε να του φωνάξει κατάμουτρα, «αλλά άσε με να το κάνω! Άσε με να μάθω κι ας πάθω. Η πείρα δε μεταδίδεται από πατέρα σε γιο, δεν υπάρχει στα γονίδια. Είναι κατάσταση που πρέπει να περάσω· να χωθώ ως τον λαιμό στα σκατά κι ας βρομίσω. Μόνο έτσι θα μάθω, ρε πατέρα. Γι' αυτό, για τώρα τουλάχιστον, παράτα με!»

Ο γιος του μεγάλωνε, η γυναίκα του μεγάλωνε, ο ίδιος μεγάλωνε, η κοιλιά, τα χρέη, οι υποχρεώσεις, όλα μεγά-

λωναν και, αν κάτι μίκραινε, αυτό ήταν η ζωή. Τρανή απόδειξη, ο τόπος της σημερινής επίσκεψης, μα κυρίως ο λόγος που τους έφερνε εδώ. Ένα μεγάλο, οριστικό και αμετάκλητο αντίο.

«Μιχάλη, πάλι στον κόσμο σου είσαι. Σε ρώτησα κάτι, χριστιανέ μου! Αργούμε; Έχω σκάσει εδώ μέσα τόση ώρα. Τι ήθελα και σ' άκουσα; Καλά να πάθω. Δεν καθόμουνα στο σπιτάκι μου με το κλιματιστικό μου και την τηλεόραση, που...»

«Φτάνουμε, ρε Νίτσα. Αμάν πια, με έπρηξες, φτάνουμε και φτάνουμε...»

«Εγώ σε έπρηξα ή τα δυο πιάτα μουσακά που τσάκισες πριν φύγουμε από το σπίτι; Και να οι βούτες στη σαλάτα, και να το μισό κιλό φέτα και στο καπάκι δυο ποτήρια κρασί. Το βρήκαμε τώρα, κάνει καλό στην καρδιά και... και... και...»

Ο Μιχάλης δεν άργησε να μπει ξανά στον αυτόματο πιλότο. Είχε ανακαλύψει αυτόν τον τρόπο διαφυγής για να μη φτάσει στην παράνοια, αφού την κατάθλιψη, όπως φαινόταν, δεν τη γλίτωσε. Μήπως, τελικά, ήταν καλύτερα να την... κάνει με ελαφρά πηδηματάκια, όπως έκανε ο Σταμάτης;

Έριξε το βλέμμα στον ασυννέφιαστο, ολόλαμπρο ουρανό και ξαφνικά του ήρθε στον νου ο στίχος του Νικόλα Άσιμου.

Ρε μπαγάσα, περνάς καλά εκεί πάνω;

«Κοίτα να δεις ο άτιμος, ακόμη και στην κηδεία του μας βγάζει το λάδι. Κυριολεκτικά. Ιούλιο μήνα, με σαρά-

ντα βαθμούς θερμοκρασία και μες στο μεσημέρι, να λιώνουμε, κι εκείνος, είμαι σίγουρος, θα κάθεται τέρμα αριστερά, όπως τότε, στο γήπεδο, που έπαιζε αριστερό μπακ, και θα γελάει μαζί μας. Α, ρε Σταμάτη, εσύ την έκανες νωρίς. Αλίμονο σε εμάς...»

«Σταμάτα, χριστιανέ μου, με τα μακάβρια μεσημεριάτικο», είπε η γυναίκα του και άρχισε τα σταυροκοπήματα και τα φτυσίματα στον κόρφο της.

«Τα μακάβρια και το πένθος δεν έχουν ώρα».

«Και η βλακεία επίσης!»

«Αν δεν πεις πάντα την τελευταία λέξη εσύ, θα σκάσεις, έτσι;»

«Να είχα μόνο αυτό για να σκάσω...»

«Κόφτε το!»

Η φωνή του γιου τους, που είχε από ώρα βγάλει τα ακουστικά του, τους έκανε να μαζευτούν. Το παιδί είχε γίνει μάρτυρας αρκετών εκρήξεών τους και όλη αυτή η συμπεριφορά τους το είχε οδηγήσει να αντιδρά πάντα με επίθεση σε κάθε δική τους αντιπαράθεση. Αυτή τη φορά όμως αποφάσισε να γίνει λευκό πανί στη μεταξύ τους μάχη, προκειμένου να μη γίνουν χειρότερα τα πράγματα, αφού, τελευταία, ακόμα και το πέταγμα μιας μύγας ήταν αρκετό για να προκαλέσει συζυγική πολεμική σύρραξη.

«Μπαμπά, αυτόν τον φίλο σου τον Σταμάτη από πού τον ξέρεις; Εμείς γιατί δεν τον είχαμε δει ποτέ;»

«Φαντάσου, γιε μου, τι κουμάσι θα ήταν για να μας τον κρατάει κρυφό ο πατέρας σου».

«Σεβάσου επιτέλους τη μέρα και τον άνθρωπο που έφυγε. Άντε στον διάολο πια».

«Να πας!»

«Μαμά, σταμάτα επιτέλους!»

Μπροστά στο καμάρι της, καθότι Μανιάτισσα, βαρούσε προσοχή η Νίτσα. Το στεφάνι της το έφερνε βόλτα, μα ο γιος της... αχ, αυτός ο γιος της... ήταν πάνω απ' όλους και απ' όλα.

«Λέγε, μπαμπά».

Ο Μιχάλης χαμογέλασε στη θύμηση του φίλου στον οποίο σήμερα θα έλεγε το στερνό αντίο.

«Ο Σταμάτης, παιδί μου, είναι ένα κομμάτι της εφηβείας μου. Στην ηλικία σου ήμουν, όταν μετακομίσαμε στον Πειραιά. Ως τότε μέναμε στο πατρικό μας στην Αίγινα. Ήμουν ο άγνωστος στη γειτονιά, στο σχολείο, παντού. Το μόνο ενδιαφέρον τότε για τα παιδιά της γενιάς μας ήταν το ποδόσφαιρο. Και στο γήπεδο... ποιο γήπεδο δηλαδή... μια αλάνα ήταν, γνωρίστηκα με τα Ρεμάλια. Έτσι φώναζαν τότε την ομάδα της γειτονιάς, που αργότερα μετονομάστηκε σε Φοίνικα, και ανεβήκαμε σιγά σιγά και στην τρίτη κατηγορία.

»Ο Σταμάτης ήταν ο πρώτος που με προσέγγισε και μου πρότεινε να μπω στη θέση ενός παιδιού που σταμάτησε να παίζει λόγω κάποιου σοβαρού τραυματισμού. Ήταν η ψυχή της παρέας. Είχε μόνιμα ένα χαμόγελο στα χείλη, τα χέρια ανοιχτά, να αγκαλιάσουν όλο τον κόσμο, και μια καρδιά χρυσάφι. Ωραίο και καλό παλικάρι! Έκανε φάρσες σε όλους μας και μας πείραζε συ-

νεχώς, αλλά δεν μπορούσαμε να του κρατήσουμε κακία. Δε θα μεγαλώσει ποτέ, λέγαμε, αλλά πίσω από αυτές τις λέξεις κρυβόταν ένα μικρό σαράκι ζήλιας. Ήταν λίγο παραπάνω από τους υπόλοιπους της ομάδας υπερβολικός· στις αντιδράσεις του, στο παίξιμό του, στο φαγητό του, στην αγάπη που μοίραζε απλόχερα. Μα ήταν κι ένα τσακ κλειστός, όταν τον ρωτούσαμε προσωπικά θέματα. Αυτό ήταν κάτι που μας ξένιζε, αλλά στην εφηβεία βιάζεσαι να πας παρακάτω και δεν τα πολυκοσκινίζεις. Άνθρωποι σαν τον Σταμάτη μένουν πάντα νέοι... και ίσως φεύγουν και νέοι...

»Μεγαλώνοντας, χαθήκαμε όλοι μας, καθένας διάλεξε άλλον δρόμο, χάθηκαν οι ρότες μας. Οι γνωριμίες της παιδικής ηλικίας, του στρατού και του καλοκαιριού σπάνια κρατούν. Τι τα θες, γιε μου... κρίμα. Ήταν ψυχούλα... Και σήμερα αποχαιρετάμε αυτή την ψυχή... Και ήταν τόσο νέος ακόμη...»

Ο κόμπος που πήγαινε να γίνει λυγμός στάθηκε στην άκρη των ματιών του· όμως εκείνος δεν του επέτρεψε να βγει. Του Σταμάτη δεν του έπρεπαν τα δάκρυα.

«Νομίζω ότι φτάσαμε», ακούστηκε η φωνή της Νίτσας, που τον διάβαζε σαν ανοιχτό βιβλίο, ακόμη και όταν ο ίδιος κλεινόταν σαν στρείδι στον εαυτό του και άφηνε απέξω τους άλλους γύρω του, ακόμα και τη γυναίκα της ζωής του.

Οι τριβές τους ήταν αρκετές, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια που τα οικονομικά τους όλο και περισσότερο είχαν πάρει την κατιούσα. Η φτώχεια φέρνει γκρίνια. Μα

άντεχαν ακόμη. Ήταν λες και βαριές αλυσίδες, όπως αυτές που έχουν τα γέρικα καράβια που είναι δεμένα στα λιμάνια, τους κρατούσαν ακόμα όρθιους. Σκούριαζαν οι αλυσίδες με τον καιρό, όμως αυτοί ακόμα γερά δεμένοι στο λιμάνι που ήταν το σπιτικό τους. Δεν ήταν γέρικα καράβια. Ήταν νέοι άνθρωποι και είχαν πολλά να κάνουν ακόμα. Μα ένιωθαν γέροι κι αυτό ήταν το χειρότερο και για τους δυο. Ο γάμος τους έμοιαζε σιγά σιγά με απονευρωμένο δόντι. Σε πλήρη αδράνεια το ίδιο, αλλά χρήσιμο για να στηρίζει θήκες και γέφυρες. Και, παρά την έλλειψη του απαραίτητου νεύρου, που θα έδινε ζωή στη ζωή τους, πολλές φορές στις δυσκολίες γινόταν ο ένας για τον άλλον η θήκη, η γέφυρα, το στήριγμα. Μεγάλη υπόθεση το στήριγμα.

Ο Μιχάλης πάρκαρε με δυσκολία το απαρχαιωμένο αυτοκίνητό του και διάβασε για ακόμα μια φορά το μήνυμα στο κινητό του.

Σας περιμένω στο Κοιμητήριο του Παπάγου στις 7 Ιουλίου και ώρα 4 μ.μ., για να αποχαιρετήσουμε τον φίλο μας τον Σταμάτη Προκοπίου. Η παρουσία σας θα μου δώσει κουράγιο.

Ένα άγνωστο νούμερο, δίχως όνομα: πάνω στην ταραχή του, δεν μπήκε στον κόπο να μάθει από τις πληροφορίες καταλόγου τον κάτοχο του συγκεκριμένου αριθμού. Τι σημασία είχε, άλλωστε; Όποιος κι αν ήταν ο μυστηριώδης αποστολέας, δε θα έμενε για πολύ στην

ανωνυμία, αφού σε λίγο θα γίνονταν τα θλιβερά αποκαλυπτήρια.

Στην είσοδο του κοιμητηρίου είδε να στέκονται τέσσερις άγνωστοι άνδρες, οι οποίοι μιλούσαν μεταξύ τους, ενώ λίγο πιο πέρα είχαν κάνει το δικό τους πηγαδάκι κάποιες γυναίκες, που τους κοιτούσαν και κουνούσαν τα κεφάλια τους σε μια σιωπηρή συμφωνία, έτοιμες ανά πάσα στιγμή να παρέμβουν για να τους στηρίξουν, αν χρειαστεί. Τους έριξε ακόμα μια ματιά, προτού μπει στο προαύλιο της εκκλησίας, και έκανε νόημα στη γυναίκα του να έρθει κοντά του. Ο γιος του είχε χάσει το ενδιαφέρον του και προτίμησε να σκάσει από τη ζέστη από το να τους ακολουθήσει.

«Μιχάλη! Ρε παλιόφιλε! Εσύ δεν είσαι; Ο Μιχάλης ο Πατεράκης ή κάνω λάθος;»

«Ο Μιχάλης είμαι, αλλά... Δημήτρη, εσύ είσαι;»

«Ο Δημήτρης είμαι, δε με θυμάσαι; Τόσο πολύ άλλαξα;»

Τι να του έλεγε τώρα; Πως δεν άλλαξε και τόσο; Πως υπαίτια για τη δυσκολία της αναγνώρισης ήταν, από τη μια, τα μάτια του, που ήθελαν κι αυτά το σέρβις τους, όπως το γέρικο αυτοκίνητό του, και, από την άλλη, ο χρόνος που ξεθώριασε την εικόνα του στη μνήμη του; Τώρα που τον πρόσεχε καλύτερα, διαπίστωνε πως ο Δημήτρης δεν είχε υποστεί μεγάλες αλλαγές. Προτίμησε όμως να μην απαντήσει στην ερώτησή του. Ποιος ξέρει πώς φαινόταν ο ίδιος στα μάτια τους...

«Δημήτρη, πω-πω, Θεέ μου, δεν το πιστεύω ότι ξα-

νανταμώνουμε τόσα χρόνια μετά, ρε φίλε! Πόσα, στ' αλήθεια; Πάνω από τριάντα! Και κοίτα, αδερφέ μου, πώς τα έφερε η μοίρα να συναντηθούμε... Ήταν ανάγκη να γίνει έτσι;»

«Έλα, ρε παλιόφιλε, γιατί δε θέλουμε πολύ όλοι μας να τα μπήξουμε σαν γυναικούλες, ακόμα δεν αρχίσαμε. Παιδιά, ήρθε ο Μιχάλης».

Παιδιά... Άκου παιδιά, τρομάρα τους, που, άμα προσθέσεις τις ηλικίες τους, ξεπερνάς τους δυο αιώνες. Κοίτα τους... κοίτα τους...

Κανείς από τους άντρες δεν έδωσε σημασία στον καλοπροαίρετο χλευασμό των γυναικών. Τώρα προείχε να συστηθούν απ' την αρχή, αφού ο χρόνος, σε άλλους περισσότερο και σε άλλους λιγότερο, είχε αφήσει τα σημάδια του πάνω τους.

Ο Μιχάλης, ο Δημήτρης, ο Κωστής, ο Φαίδωνας και ο Άγγελος ήταν η πεντάδα που τα κατάφερε να έρθει στο σημερινό πένθιμο ραντεβού, από τη θρυλική εντεκάδα με το όνομα Ρεμάλια και αργότερα Φοίνικας.

Ο Σταμάτης, με έναν μακάβριο τρόπο, είχε κάνει τελικά την τελευταία φάρσα του. Ένωσε έπειτα από τριάντα και πλέον χρόνια πέντε μεσήλικες, που τους ένωναν η μπάλα, η εφηβεία και οι αναμνήσεις μιας ωραίας κι ανέμελης ζωής. Βέβαια, ωραία κι ανέμελη όχι για όλους. Για κάποιους από αυτούς οι αναμνήσεις δεν ήταν καθόλου ευχάριστες. Μάλλον επώδυνες θα τις έλεγες. Όμως είχαν ο ένας τον άλλον και κάπως ηρεμούσε η ανταριασμένη ψυχή τους.

Άραγε τώρα θα κατάφερναν να μείνουν ενωμένοι για το υπόλοιπο της ζωής τους; Ή, τουλάχιστον, για όσο έγγραφε η μοίρα στον καθένα;

Κάποιος τους ειδοποίησε να μπουν στην εκκλησία για να αρχίσει η νεκρώσιμη ακολουθία. Αυτό τους έκανε να πιασθούν από τους ώμους, όπως τότε που έκαναν έναν κύκλο και χάραζαν την επιθετική ή την αμυντική στρατηγική τους, ανάλογα με το αποτέλεσμα και το πόστο καθενός μέσα στο παιχνίδι. Τώρα δε μιλούσαν· πάσχιζαν μόνο να κρατηθούν ψύχραιμοι.

Από το μυαλό τους ξεπηδούσαν μνήμες με εικόνες, άλλοτε όμορφες και άλλοτε όχι, άλλοτε χαρούμενες και άλλοτε γεμάτες πίκρα και πόνο. Ήταν δύσκολα εκείνα τα χρόνια, φτωχικά για τα περισσότερα παιδιά, και σίγουρα αυτό που τους ένωσε δεν ήταν η μπάλα. Αυτή ήταν απλώς η αφορμή. Οι αιτίες ήταν πολλές και διαφορετικές για καθέναν τους. Ήταν η αυστηρότητα που κυριαρχούσε στο σπίτι και μέσα στην οικογένεια, στο σχολείο, στην ίδια την κοινωνία, η καταπίεση, τα «πρέπει» που δεν μπορούσαν, ως έφηβοι, να διαχειριστούν, αλλά και το αίμα τους που έβραζε και ήθελε να βγει από τις φλέβες, να βάψει όλο τον κόσμο κόκκινο με όνειρα κι ελπίδες για το αύριο.

«Ρε παιδιά, εσάς ποιος σας ειδοποίησε; Εγώ έλαβα ένα μήνυμα στο κινητό μου, αλλά ξεχάστηκα και δεν μπήκα στον κόπο να δω ποιος το έστειλε», ρώτησε ο Μιχάλης.

«Κι εμένα μήνυμα μου ήρθε», είπε ο Δημήτρης.

«Κι εμένα», απάντησαν και ο Κωστής και ο Φαίδωνας. Ο μόνος που δε μίλησε ήταν ο Άγγελος. Γύρισαν και τον κοίταξαν. Εκείνος κούνησε το κεφάλι του καταφατικά.

«Εγώ έστειλα τα μηνύματα».

«Εμείς είμαστε όλοι;»

«Βρήκα και το κινητό του Θέμη και του έστειλα μήνυμα, αλλά, όπως φαίνεται, δεν κατάφερε να έρθει. Τους υπόλοιπους δεν μπόρεσα να τους βρω».

Ήταν ένα μικρό ψέμα για την απουσία των υπολοίπων, αλλά ούτε ο τόπος ούτε ο χρόνος ήταν κατάλληλοι για αποκαλύψεις.

Δεν πρόλαβαν να πουν άλλα. Κάθε άλλη λέξη χάθηκε στην είσοδο της εκκλησίας και στη θέα του φέρετρου που στεκόταν στη μέση της. Αυτός είναι ο τερματικός σταθμός στο δρομολόγιο της ζωής κάθε ανθρώπου. Σκοτεινός και μοναχικός. Κάποιοι μιλούν για ένα φως στην άκρη ενός τούνελ... Πας, πας, πας και ξαφνικά σε λούζει ένα υπέρλαμπρο, υπερκόσμιο φως. Παράδεισος; Θεός; Λήθη; Ποιος να ξέρει... Μήπως και γύρισε ποτέ κανείς από το ταξίδι χωρίς επιστροφή για να το επιβεβαιώσει; Ίσως να το γεννά η ελπίδα, ίσως ο φόβος, ίσως απλώς να πρέπει να το πιστεύουν όσοι μένουν πίσω, για να αντέξουν λίγο πιο εύκολα το βάρος της απώλειας...

Δίπλα από το φέρετρο μια μαυροφορεμένη γυναίκα έκλαιγε γοερά κι από τα χείλη της έβγαιναν κουβέντες του πόνου. Κάποια «γιατί», κάποια «πώς», κάποια «και τώρα τι θ' απογίνω». Ο πόνος μπερδευόταν με το αβά-

σταχτο του ξαφνικού, τον εγωισμό του αποκλειστικού θρήνου, τον φόβο του αύριο, την ανασφάλεια της μοναξιάς, την ενοχή για όσα ίσως δεν έγιναν σωστά... Τόσα συναισθήματα που ήθελαν τον χρόνο τους για να μπουν σε μια στοιχειώδη τάξη· σε αυτά τα κουτάκια που βρίσκει καθένας για να ταξινομήσει τα αναπάντητα ερωτήματα της ύπαρξης και της φυγής.

Δίπλα της κάθονταν δύο όμορφα, λυγερά κορίτσια, που δε μιλούσαν. Δεν άφηναν τον θρήνο τους να εκτονωθεί, όπως της μάνας τους, όμως τα μάτια τους έτρεχαν διαρκώς δάκρυα κι εκείνες τα σκούπιζαν με τα λευκά μαντίλια τους.

Οι άντρες απέφευγαν να τις κοιτάξουν· δεν το άντεχαν. Τι να πουν σε μια ξένη γυναίκα και σε δυο κορίτσια που μόλις είδαν για πρώτη φορά; «Συλλυπητήρια»; «Να ζήσετε να τον θυμόσαστε»; Φυσικά και δε θα τον ξεχνούσαν, δε χρειάζονταν υπενθύμιση ούτε κανέναν να τους πει τι να κάνουν. Ανούσιες και τυπικές κουβέντες που ύστερα από λίγο κανείς δε θυμάται. Σκορπίζονται στον άνεμο.

Οι γυναίκες τους όμως πήγαν και στάθηκαν ακριβώς από πίσω τους, σαν να γνωρίζονταν από παλιά, σαν να ήξεραν ότι εκεί ήταν η θέση τους. Ακούμπησαν παρηγορητικά τα χέρια τους στους ώμους τους και με ένα νεύμα η χήρα τις ευχαρίστησε.

Ο παπάς βγήκε για το τελετουργικό, η καμπάνα χτύπησε σε κάλεσμα για προσευχή, οι γυναίκες έκλαιγαν φανερά και οι φίλοι σπάραζαν σιωπηλά. Εικόνες από το

μακρινό χθες, σκέψεις, ενοχές και συναισθήματα τους κατέκλυσαν. Και σχεδόν όλοι έκαναν τις ίδιες σκέψεις: Πώς άφησαν τα χρόνια να μπουν ανάμεσά τους και να τους χωρίσουν; Πώς έφτασαν από το «εμείς» στο «εγώ»; Πότε χάθηκε ο αλτρουισμός και πήρε τη θέση του ο εγωισμός; Πώς οι αθλητές μιας ερασιτεχνικής ομάδας έγιναν οι πρωταθλητές μιας μίζερης ζωής; Ποιος έφταιγε, στα αλήθεια; Οι ίδιοι ή ο ποδόγυρος που μπήκε στη ζωή τους και απαίτησε την αποκλειστικότητα; Δικαιολογία ή πραγματικότητα;

Και έπιασαν το νήμα από εκεί που το είχαν αφήσει, σε μια προσπάθεια να βρουν τις απαντήσεις. Καθένας άρχισε από το δικό του μονοπάτι της ζωής και όλο και σε κάποιο σταυροδρόμι θα συναντιόνταν. Ήταν σχέδιο και επιθυμία του Σταμάτη, ο οποίος όρισε μεσολαβητή τον Άγγελο. Αλλά ποιος ξέρει ποιος ήταν ο σκοπός του;

Ο Δημήτρης

Κοίταξε για πολλοστή φορά το ρολόι του. Η ώρα σερνόταν και του φαινόταν πως έπαιζε παιχνίδια μαζί του από το πρωί. Ο Δημήτρης χαμογέλασε στη σκέψη ότι σε λίγο θα έκλεινε τον υπολογιστή του και άλλη μια μέρα στο γραφείο θα έφτανε στο τέλος της. Ήταν τυχερός που στους δύσκολους αυτούς καιρούς εκείνος είχε μια στρωμένη δουλειά και, κυρίως, έκανε αυτό που είχε σπουδάσει. Το γεγονός βέβαια πως αυτό που είχε σπουδάσει του το είχε επιβάλει η μητέρα του, γιατί τα σχέδιά του δε συνέπιπταν με τα δικά της, ήταν άλλη υπόθεση.

Το όνειρο του Δημήτρη –όπως και των περισσότερων αγοριών– ήταν να ασχοληθεί με το ποδόσφαιρο και, από μικρός, πού τον έχανες, πού τον έβρισκες, στις αλάνες και τις γειτονιές, με μια μπάλα στα πόδια, να την κλοτσά αλύπητα λες και πάνω της ξεσπούσε τα απωθημένα του. Είχε ταλέντο που όλοι το αναγνώριζαν· ένα ταλέντο που, όσο μεγάλωνε, γινόταν πάθος, τρέλα, έρωτας.

Κάθε κίνηση, κάθε πάσα κι ελιγμός, κάθε ντρίμπλα από μεγάλους ποδοσφαιριστές έμπαινε στο μικροσκόπιο και τη μελετούσε πρώτα με το μυαλό και μετά με τα πόδια. Δε σταματούσε αν δεν την πετύχαινε και –ακόμα περισσότερο– αν δεν την έκανε καλύτερη από την αρχική. Τα βράδια, με τα μάτια καρφωμένα στο κενό και με ένα αμυδρό χαμόγελο στα χείλη, φαντασιωνόταν ότι ήταν ένας σπουδαίος παίκτης, ότι τα γήπεδα γέμιζαν από κόσμο που ήρθε ειδικά για να δει αυτόν, να τον θαυμάσει να κάνει τα μαγικά του. Φίλοι, συμμαθητές και συμπαίκτες του μιλούσαν για κορίτσια. Αυτός τους μιλούσε για μπάλα, για σπουδαίους ποδοσφαιριστές και για μεγάλα γήπεδα. Και μέσα σ' αυτά τα γήπεδα πήγαινε σάρκα με το όνειρο κάθε βράδυ.

Το όνομά του ακουγόταν στα μεγάφωνα κάθε φορά που έστελνε την μπάλα στα αντίπαλα δίχτυα, και ο κόσμος τον επευφημούσε και τον λάτρευε σαν θεό. Τα κορίτσια έκαναν σειρά και περίμεναν υπομονετικά για ένα βλέμμα του κι ένα χαμόγελο. Όμορφος δεν ήταν. Ένα συμπαθητικό, αδύνατο και μεσαίου αναστήματος αγόρι ήταν, μα τα φώτα της δημοσιότητας τραβούν τα κοριτσόπουλα σαν τα λουλούδια τις μέλισσες, και τα χρήματα που κερδίζουν οι ποδοσφαιριστές κάνουν το δέλεαρ μεγαλύτερο, εξαφανίζοντας κάθε ατέλεια.

Η αλάνα δεν του αρκούσε πια. Οι ίδιοι του οι φίλοι τον παρότρυναν να κυνηγήσει το όνειρό του και να κάνει αυτό που αγαπάει. Και το έκανε. Παρά τις αντιρρήσεις της μάνας του, πήγε κρυφά και γράφτηκε στην ομάδα του

δήμου. Ήταν ένα είδος επανάστασης για εκείνον, που είχε μάθει να είναι πειθήνιο στρατιωτάκι στις διαταγές της.

Ο προπονητής του άρχισε δειλά δειλά να χτίζει πάνω του και τα δικά του όνειρα. Με ένα τέτοιο ταλέντο η άνοδος σε μεγαλύτερη κατηγορία ήταν δεδομένη και με την πώληση ενός τέτοιου παίκτη θα κέρδιζαν πολλοί πολλά χρήματα. Κανόνισε να έρθουν να τον δουν και κάποιοι παράγοντες μιας μεγάλης ομάδας, κάποιοι κυνηγοί ταλέντων, που γυρίζουν στις συνοικίες και στα δημοτικά γήπεδα μήπως και ανακαλύψουν το μελλοντικό ποδοσφαιρικό αστέρι που θα γεμίσει τα ταμεία τους με ζεστό χρήμα. Στο πρόσωπό του –για την ακρίβεια, στα πόδια του– το βρήκαν και μίλησαν με τον προπονητή του για τα περαιτέρω...

Προγραμματίσαν και έναν φιλικό αγώνα με μια ομάδα που έπαιζε στη δεύτερη κατηγορία του πρωταθλήματος, για να έρθουν σημαντικότεροι παράγοντες να τον δουν να παίζει και να αποφασίσουν για το μέλλον του. Η μέρα ορίστηκε, η αντίπαλη ομάδα ήρθε, ο αγώνας έγινε και μέσα από αυτόν και το πρόωρο τέλος στο όνειρο. Ένα πολύ σκληρό μαρκάρισμα από έναν επίσης πολύ φιλόδοξο παίκτη ήταν αρκετό για να χτυπήσει άσχημα στο γόνατο. Πολλαπλό κάταγμα και αλλεπάλληλα χειρουργεία ήταν το αποτέλεσμα του τραυματισμού του, που κόστισε στους γονείς του όλες τις οικονομίες τους και αρκετή αγωνία. Οι γιατροί απέκλεισαν κάθε ενδεχόμενο για τη συνέχεια και αυτό του στοίχισε περισσότερο κι από τον σωματικό πόνο.

Η αποκατάσταση πήρε μήνες, ενώ η διαγραφή από τις προσδοκίες φίλων και προπονητών έγινε άμεσα. Ούτε οι φίλοι και συμπαίκτες ούτε και ο προπονητής του πήγαν να τον δουν στο νοσοκομείο. Αυτό τον έριξε ψυχολογικά ακόμη πιο πολύ. Κλείστηκε στον εαυτό του και έχασε κάθε διάθεση για προσωπικές επαναστάσεις και ηρωικές εξόδους. Τα φώτα έσβησαν, τα κορίτσια χάθηκαν από το νοερό πλάνο του και η καριέρα που θα τον γέμιζε χρήμα και δόξα έμεινε απλώς ένα νεανικό, ανεκπλήρωτο όνειρο.

Ταυτόχρονα, και εξ ανάγκης, επαναπροσδιόρισε τα σχέδια και τις προτεραιότητές του, και ρίχτηκε με ζήλο στο διάβασμα. Η εξυπνάδα ήταν συνοδοιπόρος στο ταλέντο του και, αφού το δεύτερο ήταν άχρηστο πια, ας αξιοποιούσε τουλάχιστον την πρώτη. Όμως από τα Ρεμάλια δεν το περίμενε. Γιατί τον ξέχασαν; Γιατί τον πούλησαν και τον πρόδωσαν; Τι ήταν αυτό που τους έκανε να απομακρυνθούν από τη ζωή του; Με αυτά και με άλλα πολλά αναπάντητα ερωτήματα κλείστηκε στον μικρόκοσμό του και έγινε πιο εσωστρεφής και καχύποπτος με τους ανθρώπους. Κάτι που, φυσικά, εξυπηρετούσε τα σχέδια της μητέρας του, η οποία φιλοδοξούσε να σπουδάσει ο κανακάρης της οικονομικά για να έχει σίγουρη δουλειά, αφού στα χέρια του θα περνούσε έτσι κι αλλιώς το λογιστικό γραφείο του πατέρα του. Όλα έγιναν βάσει του επιτελικού σχεδίου... της.

Πέρασε στο πανεπιστήμιο, τέλειωσε στην ώρα του, πήγε φαντάρος και αμέσως μετά ανέλαβε τα ηνία του

λογιστικού γραφείου. Τα χρόνια κυλούσαν και οι γυναίκες στη ζωή του περνούσαν παροδικά και πάντα κάτω από το άγρυπνο μάτι της μάνας του. Η μία ήταν όμορφη, αλλά ξεβράκωτη. Η άλλη ήταν πλούσια, αλλά εμφανισιακά λίγη για τον κανακάρη της. Η μια αδύνατη, η άλλη παχιά, η μια ψηλή, η άλλη κοντή και, πες πες, τον έπεισε ότι ήταν μικρός ακόμη για γάμο. Και έφτασε στα σαράντα τρία του, για να ερωτοχτυπηθεί με την Αρτέμη, μια κοντούλα και γεματούτσικη κοπέλα, συμπαθητική και, το χειρότερο –κατά τη μάνα του–, οικονομικά σε καλύτερη θέση από τον ίδιο. Είπαμε, να μην είναι ξεβράκωτη, αλλά όχι και να έχει περισσότερα από τον –κατά τη γνώμη της– περιζήτητο εργένη! Άσε που δούλευε κιόλας, σαν δεν ντρεπόταν! Τι σπιτικό θα άνοιγε; Κι έπειτα, όνομα ήταν αυτό; Άκου Άρτεμις! Μη χειρότερα! Χάθηκε μια Κατερίνα, μια Χριστίνα, μια Μαρία, έστω;

Μετά τις πρώτες αναμετρήσεις, με απειλές ένθεν κακείθεν, με κλάματα και υστερίες, κέρδισε η νύφη την πεθερά. Ή έτσι την άφησε να πιστεύει, αφού φρόντιζε να κάνει αισθητή την παρουσία της και με ύφος επιστάτη να επιθεωρεί την ίδια και τον γιο της σε κάθε πιθανή και απίθανη περίπτωση.

Μάνα, πεθερά, γιαγιά, πάντα σε πρώτο πλάνο. Χρειάστηκε να περάσουν πολλά χρόνια για να μάθει, εντελώς τυχαία, τον ρόλο που έπαιξε η υπερπροστατευτική μητέρα του στην απομόνωσή του από τους φίλους του. Σε ένα επαγγελματικό ραντεβού του ήταν που συνάντησε τον Κωστή, συμμαθητή, φίλο και συμπαίκτη τότε, στα

χρόνια της ανεμελιάς. Η χαρά που τον είδε αντικαταστάθηκε γρήγορα από την πικρία που ένιωθε ακόμη για τη στάση τους. Μα και στο βλέμμα του Κωστή η πικρία έσταζε φαρμάκι κι αυτό τον παραξένεψε. Έπειτα από κάποιες αμήχανες και αόριστες σκόρπιες κουβέντες, ήρθε και η συζήτηση σε αυτό που τον έκαιγε.

«Καλά όλοι οι άλλοι, βρε Κωστή, αλλά κι εσύ; Σε νόμιζα φίλο, παραπάνω από φίλο, αδερφό σχεδόν, και, αν από τους άλλους το περίμενα, από σένα δεν το βάσταξε ο νους μου. Ούτε ένα τηλεφώνημα; Ούτε μια επίσκεψη στο νοσοκομείο να δεις τι κάνω, πώς είμαι, αν πονάω; Γιατί;»

«Κοίτα τώρα να δεις που θα βγούμε και χρεωμένοι από πάνω».

«Τι θες να πεις; Μίλα καθαρά».

«Από λάθος άτομο περιμένεις απαντήσεις, Μήτσο. Οφείλω όμως να σου πω κάποιες αλήθειες, έτσι για χάρη της παλιάς φιλίας μας. Όλη η ομάδα, αμέσως μετά τον αγώνα, έτρεξε κοντά σου και ήμασταν εκεί καθ' όλη τη διάρκεια της πρώτης μεγάλης εγχείρησής σου. Όταν ο γιατρός ενημέρωσε κι εμάς και τους γονείς σου ότι η επέμβαση πέτυχε αλλά θα χρειαστούν κι άλλες και η αποκατάσταση θα πάρει πολύ χρόνο, η μάνα σου ξέσπασε. Το τι ακούσαμε εκείνη την ημέρα δεν περιγράφεται. Μας έβρισε όλους και περισσότερο τον προπονητή που σε έβαλε στην ομάδα αν και ήσουν ανήλικος. Λες και όλοι οι υπόλοιποι είχαμε υπεύθυνες δηλώσεις από τους δικούς μας. Εκείνη τη μέρα δεν την παρεξηγήσαμε. Μάνα είναι, είπαμε και δώσαμε τόπο στην οργή.

Όμως κάθε φορά που ερχόταν κάποιος από εμάς να σε δει, είχαμε δράματα και υστερίες. Και στο τέλος μάς είπε να σεβαστούμε την επιθυμία σου που ήταν να μη σε ξαναενοχλήσουμε γιατί κάνουμε κακό στην ψυχολογία σου. Κάναμε αυτό που εσύ ζήτησες να σεβαστούμε και δεν ήρθαμε ξανά να σε δούμε. Νευριάσαμε μαζί σου τότε. Πληγωθήκαμε από τον εγωισμό σου. Αλλά ήταν επιθυμία σου και οφείλαμε να τη σεβαστούμε, έστω κι αν μας κόστισε πολύ».

«Τι λες, ρε Κωστή; Εγώ δεν είπα ποτέ τίποτα. Ίσα ίσα που κοιτούσα την πόρτα μήπως και δω κανέναν σας και όσο δεν ερχόσασταν τόσο βούλιαζα στην απελπισία».

«Σου είπα, από άλλους... για την ακρίβεια, από άλλη πρέπει να ζητήσεις εξηγήσεις. Εμείς οι φίλοι σου κάναμε ό,τι μας ζήτησες. Δηλαδή, όπως αποδεικνύεται, κάναμε ό,τι μας ζήτησε η μάνα σου. Τι να πω...»

Ο Δημήτρης χαμήλωσε τα μάτια, σοκαρισμένος από αυτά που άκουσε. Ούτε κι αυτός ήξερε τι να πει. Αν ήθελε να είναι ειλικρινής με τον εαυτό του, όφειλε να παραδεχτεί πως η μάνα του ήταν πάντα έτσι, κι εκείνος, μοναχογιός και μοναχοπαίδι, υποχωρούσε πάντα στις επιθυμίες της. Αν πρόβαλλε αντιστάσεις, τότε άρχιζε η παράστασή της, που μπροστά της υποκλίνονταν σπουδαίοι ηθοποιοί. Κλάματα, καρδιακά επεισόδια, λιποθυμικές τάσεις και στο φινάλε η γνωστή ατάκα: «Εσύ θα με στείλεις στον άλλον κόσμο».

Τη λάτρευε τη μάνα του ο Δημήτρης. Είχε εκείνον τον ιδιαίτερο δεσμό που έχουν όλα τα αγόρια με τη μητέρα

τους, και μόνο στον άλλο κόσμο δεν ήθελε να τη στείλει. Γι' αυτό και στο οικογενειακό γήπεδο υποχωρούσε πάντα.

Από την αναδρομή του παρελθόντος τον επανέφερε με ένα φιλικό χτύπημα στην πλάτη ο Κωστής.

«Αχ, ρε Μήτσο! Ενώ ποδοσφαιρικά ήσουν πολύ καλός στην επίθεση, σε ό,τι αφορούσε το σπίτι σου ήσουν πάντα στην άμυνα. Ελπίζω αυτό με τα χρόνια να άλλαξε...»

Ο Δημήτρης, σαν δαρμένο σκυλί, έβαλε την ουρά στα σκέλια κι έφυγε από το μαγαζί του Κωστή για να πάει στο πατρικό του. Ήταν εκ των προτέρων γνωστό πως θα έδινε μια μάχη άνιση, αλλά, βρε αδερφέ, τη χρωστούσε στον εαυτό του, για να μην πέσει αμαχητί.

Το πατρικό του ήταν σε ένα μεγάλο ισόγειο στην Καλλιόλη του Πειραιά. Για να μπει κανείς στην είσοδο, έπρεπε να περάσει πρώτα μπροστά από τη βεράντα του σαλονιού. Τέτοια ώρα η μάνα του, καθισμένη σαν βασίλισσα στον θρόνο του σπιτιού της, θα παρακολουθούσε την αγαπημένη της καθημερινή κωμική σειρά στην τηλεόραση. Την άκουσε να γελάει, μα αυτή τη φορά το γέλιο της τον εκνεύρισε. Της είχε πολλά μαζεμένα και έπρεπε να της τα επιστρέψει.

Μπήκε στο σπίτι και κοπάνησε τα κλειδιά του πάνω στο τραπέζι.

Μετά το αρχικό ξάφνιασμά της πήρε το μονίμως μισοκακόμοιρο ύφος της. Παραδόξως δεν πτοήθηκε σαν άλλοτε και μπήκε κατευθείαν στο θέμα.

«Όστε έτσι, ε; Τέτοια βρόμικα παιχνίδια έπαιξες πί-

σω από την πλάτη μου το διάστημα που ήμουν στο νοσοκομείο. Και μην τολμήσεις να το αρνηθείς γιατί μου τα είπε όλα ο Κωστής. Γιατί, ρε μάνα; Αφού γνώριζες πόσο λαχταρούσα να έρθουν να με δουν, είχα ανάγκη τους φίλους μου στην κατάσταση που βρισκόμουν. Κι εσύ όχι απλά τους έδιωξες κακήν κακώς, αλλά είχες το θράσος να ρίξεις πάνω μου την ευθύνη».

Για άλλη μια φορά συγκλονίστηκε από τη διαπίστωση πως η μάνα του και ίσως όλες οι μάνες του κόσμου έχουν αυτή τη μοναδική ικανότητα να σε μετατρέπουν από θύμα σε θύτη. Έχουν ένα καταπληκτικό ταλέντο να σε κάνουν να αισθάνεσαι ένοχος και ταυτόχρονα μόνιμα υποχρεωμένους απέναντί τους.

«Δε φταίει κανείς, εγώ φταίω που ήθελα το καλό σου. Που ξενύχτησα στο προσκεφάλι σου και δεν έφυγα ούτε μια στιγμή από δίπλα σου, όταν ήσουν στο κρεβάτι του πόνου. Που παράτησα τον πατέρα σου και αφοσιώθηκα στη γιατρεία σου. Που πόνναγε η ψυχή μου κάθε φορά που έβλεπα να παραμορφώνεται το πρόσωπό σου από τους πόνους. Εγώ φταίω που...»

Πώς να αντέξει ο δόλιος τόσο δράμα; Πλήρωσε εισιτήριο να δει ταινία δράσης και κατέληξε να ζει ένα κακόγουστο μελό – και μάλιστα σε μόνιμη επανάληψη.

Κάθε φορά το ίδιο γινόταν και έκτοτε σταμάτησε να ζητάει τα ρέστα και πλήρωνε με το παραπάνω για να έχει την ησυχία του. Είχε δίκιο ο πατέρας του, όταν του έλεγε πως τις γυναίκες ούτε ο ίδιος ο Θεός που τις δημιούργησε δεν μπόρεσε να τις καταλάβει. «Ο άντρας, γιε

μου, είναι η κεφαλή του σπιτιού, μα η γυναίκα είναι ο πονοκέφαλος. Αν δε θέλεις να παίρνεις μια ζωή παυσίπονα, πάρε παράδειγμα από εμένα και κάθισε ήσυχος».

Και κάθισε για πολλά χρόνια. Παντρεύτηκε μεγάλος, εκεί, κάπου στα σαράντα πέντε, γιατί καμιά δεν ήταν η κατάλληλη για τη μάνα του, που ήθελε πάντα το καλό του. Στο τέλος, βέβαια, κατάλαβε και η ίδια ότι, αν ήθελε να δει εγγόνια από τον μονάκριβό της, θα έπρεπε να ρίξει πολύ νερό στο κρασί της. Η νύφη μπορεί να μην πληρούσε τα όνειρά της, μα είχε δικό της σπίτι, δικό της εξοχικό και δική της δουλειά. Όλα καλά, εκτός από κάτι που ερχόταν σε κόντρα με την πεθερά: η ισχυρή προσωπικότητά της. Αλλά είπαμε, νερωμένο πλέον το κρασάκι, για να καταπίνεται κι εύκολα.

Σήμερα όμως καμιά ανάμνηση του παρελθόντος δε θα του χαλούσε τη διάθεση. Σήμερα είχε ποδόσφαιρο. Είχε αυτά τα μαγικά ενενήντα λεπτά που κάνουν τον άντρα ευτυχισμένο.

Με μια τελευταία ματιά στο ρολόι του, δώρο αρραβώνων των πεθερικών του, κι ένα πλατύ χαμόγελο άρχισε να σφυρίζει τον σκοπό από το τραγούδι του Κηλαηδόνη *Αρχίζει το ματς*. Αν κάτι λαχταρούσε η ψυχή του, ήταν οι ποδοσφαιρικές νύχτες και η εικόνα του μπροστά στη μεγάλη τηλεόραση, με ένα κουτί πίτσα ή με τα αγαπημένα του σουβλάκια κι ένα παγωμένο ποτήρι μπίρα, να περιμένει υπομονετικά να την απολαύσει. Μέσα σε κάθε επιθετικό έβρισκε τον χαμένο γκολτζί που ήταν κάποτε, και σε κάθε βρόμικο χτύπημα του

αντιπάλου πεταγόταν σαν ελατήριο πάνω, νιώθοντας το πόδι του να γίνεται ξανά χίλια κομμάτια. Μα ακόμη κι αυτή η οδυνηρή αίσθηση ήταν προτιμότερη από την καθημερινή μίζερη αππραξία. Τον ζωντάνευε, του έδινε μια απίστευτη ενέργεια και για ενενήντα λεπτά χανόταν από τον χώρο και βρισκόταν στο περιποιημένο γκαζόν, να κλοτσά νοερά τη στρογγυλή θεά και να πετυχαίνει τα δίχτυα. Να πετυχαίνει, γαμώτο!

Φόρεσε βιαστικά το πανωφόρι του, κλείδωσε την πόρτα του γραφείου του και ξεκλείδωσε εκείνο το παιδικό σκανταλιάρικο χαμόγελο που είχε κάθε φορά που το έσκαγε από το σπίτι του και από το άγρυπνο μάτι της μάνας του για να τρέξει με τους φίλους του στις αλάνες. Έφτασε γρήγορα στο σπίτι του, που απείχε μόλις τρία τετράγωνα από το πατρικό του, όμως το χαμόγελο πάγωσε στα χείλη του...

Η Άρτεμις, η γυναίκα του, αναμαλλιασμένη, με ξεραμένους εμετούς που έζεχναν πάνω στην μπλούζα της, και με το μωρό γαντζωμένο πάνω της, πηγαينوερχόταν μέσα στο δωμάτιο και έδειχνε πως βρισκόταν στα πρόθυρα της υστερίας. Το μωρό έκλαιγε ασταμάτητα κι εκείνη μαζί του. Και δεν ήταν καν πρωτάρα. Το τρίτο τους παιδί ήταν αυτό το γλυκό μωράκι, κι όμως ο πανικός της ήταν πάντα ο ίδιος. Ψυχραιμία μηδέν.

«Μη βγάζεις τα ρούχα σου, το παιδί ψήνεται στον πυρετό. Ο παιδίατρος λείπει και πρέπει να το πάμε στο νοσοκομείο. Τι κάθεσαι και με κοιτάς σαν χάννος; Κουνήσου!»

«Ηρέμησε λίγο και δώσε μου το μωρό. Του περνάς την έντασή σου, δεν το καταλαβαίνεις; Αντιπυρετικό τού έδωσες;»

«Εσένα περίμενα να μου το πεις. Κάθε τρεις ώρες, και πάλι δεν του πέφτει. Άσε που κάνει συνέχεια εμετό. Ευτυχώς που ήρθε η μάνα μου και πήρε στο σπίτι της τα μεγάλα για να μην κολλήσουν».

«Δώσε μου το μωρό και πήγαινε να βάλεις μια καθαρή μπλούζα. Αν είναι να πάμε στο νοσοκομείο, τουλάχιστον να είσαι καθαρή».

Τι το 'θελε ο άμοιρος; Αυτό ήταν! Όλη η ένταση και η αγωνία της ξέσπασαν πάνω του σαν μπόρα που περιμένε την κατάλληλη στιγμή να πνίξει τους ανυπεράσπιστους περαστικούς.

«Αν; Αν; Θα πάμε, θέλεις δε θέλεις. Δεν παίζω εγώ με την υγεία του παιδιού μου για να μη χάσεις εσύ τη βολή σου και το κωλοποδόσφαιρό σου. Και βρομιάρα να πεις τη μάνα σου... Και...»

Και μέσα σε όλα τα «και» ο Δημήτρης έγινε ξανά από επιθετικός αμυντικός. Πάει ο αγώνας, πάνε η πίσσα και τα σουβλάκια, η παγωμένη μπίρα, αυτά τα υπέροχα ενενήντα λεπτά που θα έβγαινε από το σώμα του και θα γινόταν εκείνος ο άλλος που πάντα ήθελε να είναι και ποτέ δεν έγινε.

Ναι, ήταν σύζυγος, πατέρας, ένας σωστός παραδοσιακός οικογενειάρχης και είχε υποχρεώσεις απέναντί τους. Ήταν γιος των γονιών του και όφειλε ευγνωμοσύνη για όσα του πρόσφεραν, και γαμπρός των πεθερικών

του και όφειλε σεβασμό. Για κοίτα να δεις όμως που μόνο δικές του οφειλές κατέγραφε στα τεφτέρια του...

Στον γυρισμό από το νοσοκομείο όπου διαπιστώθηκε ότι ήταν μια απλή ίωση, έλαβε το μήνυμα στο κινητό του.

Σας περιμένω στο Κοιμητήριο του Παπάγου στις 7 Ιουλίου και ώρα 4 μ.μ., για να αποχαιρετήσουμε τον φίλο μας τον Σταμάτη Προκοπίου. Η παρουσία σας θα μου δώσει κουράγιο.

Ο Σταμάτης... Ο Σταμάτης... Δεν είναι δυνατόν...

*«Είμαστε αντίπαλοι;» ρώτησε χαμογελώντας ο Δημήτρης.
«Πάντα θα είμαστε. Φαντάσου να παίζατε μόνο με τον εαυτό
σας. Βαρετό δε θα ήταν;» του απάντησε η Άρτεμις με νάζι.*

Η τελευταία επιθυμία του Σταμάτη ήταν να βάλει τα Ρεμάλια ξανά στο παιχνίδι. Τα Ρεμάλια. Μια ποδοσφαιρική ομάδα εφήβων, που διαλύθηκε νωρίς, όπως κάθε εφηβικό όνειρο. Κι ύστερα... χάθηκαν. Τους πήρε ο χρόνος από το χέρι και τους έβαλε να παίξουν μπάλα με έναν δύσκολο κι επικίνδυνο αντίπαλο: τη γυναίκα. Δύσκολος παίκτης η γυναίκα, με όπλα άλλοτε φανερά και άλλοτε μυστικά, που τα επιστρατεύει σε κάθε αγώνα και σε κάθε ρόλο της. Είτε είναι μανά είτε γιαγιά, είτε είναι σύζυγος ή ερωμένη, είτε κόρη ή εγγονή.

*Αένας ο αγώνας αυτός που αιώνες τώρα δίνεται
μες στις ζωής το γήπεδο. Ποιος είναι ο νικητής
και ποιος ο ηττημένος, καμία σημασία.*

Γιατί είναι ο αγώνας που μετράει!

*Ένα είναι σίγουρο. Μπορεί ο αγώνας να είναι γένους
αρσενικού, μα η ζωή είναι πάντα γυναίκα.*



Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-1947-3



9 786180 119473

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 19410

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η